

עין משפט‏**ג**‏**נר מצוה**

צב א ב מיי פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכ' יא: **צב** ג מיי שם הלכה ה:

תוספות רי"ד

ת"ש חזקה לכהונה נשיאות כפים וחילוק גרנות ועדות. פ"י המורה אם באו עדים ואומרים שהוא כהן ובגנו שמכירים את אביו ואת אמו ועדות חזקה הוא בתמימה ה"ק עדות הבא מכת חזקה כחזקה. פ"י כההוא דאתא לקמיה דר"א אמר מוחזקי בזה שהוא כהן א"ל מה ראית א"ל שקרא ראשון בבה"כ א"ל בחזקת שהוא כהן או בחזקת שהוא גדול פ"י בחכמה כדאמרין בעלמא רב קרי בכתבי ואב"ג דלא הוה כהן א"ל שקרא אחריז לוי פ"י דאי לא דכהן הוא אין לוי קורא אחריז ואמרין בהניזקין אין שם כהן נתפירה החבילה כלומר איבד לוי את זכותו והעלהו ר"א לכהונה ע"פ: ההוא דאתא לקמיה דר"ל: א"ל מוחזקי בזה שהוא כהן א"ל מה ראית [א"ל] שקרא ראשון בבה"כ. א"ל ראית שחלק על הגורן א"ל ר"א ואם אין שם גורן בטלה הכהונה. פ"י המורה אם אין וורעים במקום. (ארי"י) תניא הרי שבא ואמר בני זה כהן הוא נאמן להאכילו בתרומה ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי א"ל ר"ח אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה האמיננו להשיאו אשה. ואם אינך מאמינו להשיאו אשה אל תאמיננהו להאכילו בתרומה. א"ל רבי אני מאמינו להאכילו תרומה שכן בידו להאכילו תרומה. ואינו מאמינו להשיאו אשה שכן אין בידו להשיאו אשה:

כה:

עדות הבאה מבח חזקה. פ"י שאנו יודעין שהוא כהן מחמת הקורא אחריז שמוחזק לן שהוא לוי: **שְׁקֵרָא** אחריזו לוי. לפירוש ר"י הלוי שפירש בגיטין (נע: ושס) אם אין שם כהן נתפסדה חצילה שיקרא ישראל גדול לפני לוי יש לפרש הכא שקרא אחריז לוי קטן מישראל שקרא אחריז: **שְׁקֵרָא** לפניו כהן. פירוש פעם אחת: **הָרִי** שאמר בני

זה ובהן הוא. מדנקט בני זה וכהן הוא משמע שאינו ידוע לנו אם הוא בנו והוא צא להעיד שהוא בנו ושהוא כהן שאינו בן גרושה דאי ידוע לנו שהוא בנו הוה ליה למינקט בני זה כהן בלא וי"ו ותימה א"כ יהא נאמן לכולי עלמא לתרומה וליוחסין במגו דאי כח מגו לא מהימן דלדבריו קרוב הוא כדאמרין בהחולין (יבמות דף מז. ושס) לדברין כותי אתה ואין עדות לכותי ואין אדם נאמן לפסול את בנו ושע"ג דרבי קאמר בסמוך אני מאמינו להאכילו בתרומה שהרי צידו להאכילו בתרומה אלמא שע"ג דקרוב הוא לדבריו נאמן במגו התם ודאי מהימנינן ליה משום דלית ליה מגו אפי"י ידעין שהוא בנו אבל האני מגו אי הוה ידעין שהוא בנו ליכא מגו: **נאמן** דהאביזו בתרומה. פירוש שע"ג דליכא אלא הוא שהוא

קרוב דקסבר רבי אין מעלין מתרומה ליוחסין ואין נאמן להשיאו אשה פירוש להפטרף עם אחר להשיאו אשה כיון שהוא קרוב והשתא אחי שפיר הא דלמר ר' חייא אם אתה מאמינו יחידי להאכילו בתרומה שע"פ שהוא קרוב האמיננהו עם אחר להשיאו אשה אבל אין לפרש דאין נאמן יחידי להשיאו אשה דפשטא דאינו נאמן ובהא לא הוה אמר רבי חייא האמיננהו לישא דלא מישתמיט שום תנא למימר דעד אחד כשר ליוחסין ובהא נמי אין לפרש דנאמן עם אחר להאכילו בתרומה דאי הוה נריך שני עדים מתרומה א"כ הוה סבר דמעלין מתרומה ליוחסין ואם כן היכי מכשיר קרוב כיון דאינו נאמן להשיאו אשה וא"ת כיון דסבירא ליה דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם

האשה שנתארמלה פרק שני כתובות

לאו כולוה סלוק. רובן נשארו בצבל דכתיב כל הקהל כאחד ארבע רבוא (עורא ג): **ועדות**. אם בלו עדים שהוא כהן שמכירין את אביו ואת אמו: **ועדות חזקה היא**. בתמימה וכי עדות חזקה קרי ליה: **עדות הנאה מכה חזקה כחזקה**. העדות נקבל ונאכילו בתרומה כאילו ראינוהו אף לזאתה חזקה **זה העיד: או בחזקם שהוא גדול**.

כדאמרין בעלמא^א (גיטין דף דף נע:): רב קרי בכהני ושע"ג דללא כהן הוה: **שְׁקֵרָא אחריז** לוי. ואי לאו כהן הוא אין לוי קורא אחריז דאמרין במסכת גיטין (שס) אם אין שם כהן נתפסדה חצילה ומפרשין דאין לוי קורא במקום שאין כהן. ויש מפרשים נתפסדה החצילה שבמקום שאין כהן אם רוצה ישראל לקרות לפני לוי קורא דוקא דאין שם כהן אבל היכא דאייכא כהן לא נתפסדה החצילה ולא יקרא ישראל גדול לפני לוי. והכא כהן אחר הוה התם הלכך אי לאו דהאי כהן הוה לא הוה לוי קרי אצמריה: **שְׁקֵרָא** **לפניו כהן**. ואי לאו דהאי לוי הוה לא היה קורא שני אלא שלישי שנים כהנים היו קורין לפניו^ו והוא שלישי דהכי אמרינן במסכת גיטין [שס] אם אין שם לוי קורא כהן במקומו: **ללויה**. לתת לו מעשר ראשון: **ואם אין שם גורן**. אם אין שם זורעי תבואה במקומו: **וימנין**. פעם אחרת: **הדר**. ריש לקיש: **חזויה** **לרבי אלעזר בישום**. החזיר פניו ונסתכל דרבי אלעזר צעין רעה שהצין שמפיר ר' יוחנן שמע לשון זה וכשאמר לשון זה לא אמרה בשם רבי יוחנן לפיכך לא קיבלה היינו: **להשיאו אשה**. שמא ממזר או נתין הוא: **שיש צידו להאכילו תרומה**. שהרי הוא כהן והכל חולקין לו תרומה: והטעמיוני

ואינו נאמן להשיאו אשה דברי רבי אמר לו ר' חייא אם אתה מאמינו להאכילו בתרומה תאמינו להשיאו ואם אי אתה מאמינו להשיאו אשה לא תאמינו לאכול בתרומה א"ל אני מאמינו להאכילו בתרומה שבידו להאכילו בתרומה ואינו מאמינו להשיאו אשה שבידו להשיאו ומדרבי העלה בן ע"פ אביו לכהונה ר' חייא העלה אח ע"פ אחיו ללויה ורבי חייא מאי שנא בן דלא דקרוב הוא אצל אביו אח נמי קרוב הוא אצל אחיו במסיח

כן היכי מוקמינן בהגזל בתרא (ב"ק קד:): ההיא דרבי דלקמן במסיח לפי תומו ונאמן בתרומה דרבנן אבל בתרומה דאורייתא לא מהימן והא לרבי כיון דס"ל דאין מעלין מתרומה ליוחסין אם כן ס"ל דמעלין מתרומה דרבנן לתרומה דאורייתא כדמשמע לעיל דכל היכא דאכיל בתרומה דרבנן אכיל נמי בתרומה דאורייתא וי"ל דהאי דמזכירין למימר לעיל דמעלין מתרומה דרבנן לחלה דאורייתא או איפכא היינו משום דלא תקשי למ"ד אין מעלין מנשיאות כפים ליוחסין אבל רב אשי בהגזל אפשר דסבירא ליה כמ"ד מעלין ועוד נראה דלכולי עלמא צין למאן דאמר מעלין מתרומה ליוחסין צין למאן דאמר אין מעלין מעלין מתרומת דגן תירוש ויזהר של א"י ופא"י היא דרבנן לחלה דאורייתא כיון שבזמן המקדש הויא דאורייתא אבל תרומת פירות או תרומת חור"ל אין מעלין לכ"ע אפי" לתרומת דגן תירוש ויזהר של א"י דרבנן דדוקא בתרומת א"י או חלה דאורייתא בסוריא אמר מעלין מדרבנן דאורייתא אבל לא בצבל וההיא דהגזל בתרא איירי בתרומת פירות או חולה לארץ וכן מתני' דלקמן דנאמנים להעיד בגודלן מה שראו בקוטנן ומוקי לה בתרומה דרבנן היינו בתרומת פירות או חולה לארץ ולמ"ד מעלין מתרומה ליוחסין אפי" מתרומת דגן תירוש ויזהר דא"י אפילו היא דרבנן מעלין דהא ר' יוסי ס"ל צפ" יוצא דופן (מדה מז): תרומה בזמן הזה דרבנן ודוקא משום דקסבר חולקין תרומה לעצד בלא רבו הוא דלית ליה דאין מעלין הא אי הוה סבר דאין חולקין הוה מודה דמעלין והא דלמר לעיל מעיקרא אכול בתרומה דרבנן ס' ולצטוף אכול בתרומה דאורייתא לא מכח שהיו אוכלין בגולה קדשי הגזול אוכלין בתרומה דאורייתא אלא משום שהיו נושאים כפים בגולה שמעלין מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא שע"ג דהרי אתם בחזקתכם במה הייתם אוכלין בגולה כו' משמע שמכח אכילה היה מתירו אין לחוש בכך ולהווא לישנא דקאמר בתרומה דרבנן אכול דאורייתא לא אכול מה שלא העלם מנשיאות כפים לתרומה דאורייתא היינו משום דריע חזקייהו: **נאמן** דהאביזו בתרומה. הקשה ריב"ס דתנן דפרק עשרה יוסחין (קדושין דף עט: ושס) מי שילא הוא ואשתו למדינת הים וכשחזר הביא עמו בנים ומתה אשתו נריך להביא ראיה על בניו ואינו נאמן להאכילם בתרומה כדמוכח התם בגמ' דתניא התם הביא ראיה על הגדולים א"צ ראיה על הקטנים ואמר רשב"ל עלה לא שנו אלא בקדשי הגזול אבל ליוחסין לא והיכי קאמר רבי הכא דאז נאמן להאכילו בתרומה ומירץ דרבי תנא הוא ופליג ור"ת אומר דההיא דקדושין אחיא כר' יהודה דאמר אין מעלין לכהונה ע"פ עד אחד וקדשי הגזול דהתם היינו לכל דבר קדושה כגון תרומה ונשיאות כפים ויוחסין והא דקאמר התם^ו אבל ליוחסין לא היינו יוסחין לקורבה כגון לסקול ולשרוף על ידו כדמסיק התם ר' יוחנן אמר אף ליוחסין אוזאזר ר' יוחנן לטעמיה דאמר סוקלין על החזקות^ז [וא"י הכא בנאשתו עמו דאין נריך להביא ראיה כדאמר התם]: **שבידו דהאביזו בתרומה**. יי תימה איך נאמין אותו על תרומה בזהאי מגו הא אין צידו להאכילו אחר מיתה וא"כ אין זה מגו כמו שמצינו ביש גוחלין (ב"ב קסז: גבי צבור ובפרק בתרא דקדושין (דף עח: עה): דתניא יכירי יכירנו לאחרים מכאן אמר רבי יהודה נאמן אדם לומר זה בני צבור כו' למאי הלכתא אי לתת לו פי שנים אילו צעי למיתב ליה מתנה מי לא יהיב ליה לא כריכא צונכסיס שנפלו לו כשהוא גוסס אלמא אי לאו קרא לא הוה נאמן לפי שאין צידו וי"ל דלא דמי דהכא כיון דנאמן להאכילו בחייו משום דצידו סבירא הוא דנאמן אפילו לאחר מיתה:

במסיח

מסורת הש"ס

א) (מסות ה:): ב) [פירושו תמלא דרש"י סנהדרין לו. ד"ה עבא וכו' אביו של ר"י וכו' על שם יפיון, א) (מגילה כב:), ד) [עי' גיטין נע: וי"ע], ה) [ולפ"ו גרסינן לעיל שפיר כי מסקינן מתרומה ליוחסין הנ"ת בתרומה דאורייתא כו' ומ"מ אינו סותר ראיתו דהשתא נמי יכול לומר דאי לא מימא הכי היכי הו פרסוי ידיהו הא אמו לאסוקינהו לתרומה דאורייתא ועוד דהשתא להאי פירושא פשיטא ליה לתלמודא דאין מעלין מתרומה דרבנן דח"ל אפי" דאורייתא וכ"ש ליוחסין לצב"ט ע"כ אינו רצוה ואין חזרו מדבריו דמעיקרא לא הביא ראיה מתרומה אלא משום דאכיל מדאורייתא. מ"א, ו) ודליכא למימר ליוחסין להשיאו אשה דהא לרבי יהודה במקום שנאמן להאכילו תרומה נאמן גם להשיאו אשה דמעלין מתרומה ליוחסין. מ"י, ו) ונתיב היצט מוס' קדושין פ. ד"ה לא שטן, ח) [ועוד קשה לר"י דאין זה מינו טוב שאם יוליכט בגורן וימן לו תלקו הכי יפסיד והשתא דקאמר שהוא כהן שטל כל אחד תלקו ואין לפרש שצידו להאכילו בתרומה בשעה שהעיד שהיה יכול לומר אינו בני וכהן הוא דא"כ להשיאו אשה נמי ניתא הכי. בתוס' לא מירך והמירון שפסיס מנאמן. מ"י,

מוסף רש"י

הדר חזויה לר"א בישות. החזיר ריש לקיש את פניו ונסתכל צב"א בפנים וזעפות, שהצין ריש לקיש שמעמ ר"א דבר זה מפי רבי יוחנן, וכשאמרה לו לא אמרה בשמו (מכות ה:), דבר נפחא. ר' יוחנן דמקרי צר נפחא בכולא הש"ס, כמו (צ"מ פה:): מאן עייל צר נפחא, נראה למורי דלבוז של ר' יוחנן הוי נפחא, ולהכי מקרי צר נפחא, ואית דמפרשי צר נפחא על שם יופיו (סנהדרין צו:).